

Nyhetsbrev 1 Ölands flora 2008-03-25

Växter värda att notera och spana efter i slutet av mars 2008 på Öland.

Ullranunkel *Ranunculus illyricus*

Oftast bara vegetativ och syns bäst tidigt på säsongen innan den torkat bort. Växer framför allt längs västra och östra Landborgen dvs. ungefär längs östra och västra landsvägen. Den kan också uppträda på torrängsryggar på Stora Alvaret. Arten är funnen på flera kyrkogårdar. Oftast ser man bara de basala bladen som är helbräddade, långsträckta och kraftigt vitulliga (inte alltid tre-flikiga vilket det står i Mossberg/Stenberg). Ny nordgräns för arten på Öland är numera Uggletorp i Föra socken. Massbestånd av ullranunkel kan beskådas på Slottsälvaret (söder och sydost om slottsruinen) i Råpplinge socken.

En närstående art som finns på några ställen på Öland är luddranunkel *R. psilostachys*. Den har också vitulliga blad men de är bredare och tre-flikiga. Den är också oftast enbart vegetativ (bra bild i Mossberg/Stenberg). Växer i Vickleby vid nedfarten till alvargatan (vid alvarboden).

Vildtulpan *Tulipa sylvestris*

Arten är vanlig på Öland men nästan alltid vegetativ, finns också på flera kyrkogårdar. Ett blad kommer upp, grågrönt och matt på ovansidan, glänsande grönt inunder, i storlek något större än ett vårlöksblad. Längs kanten av bladet finns en tunn och röd markering.

Glansveronika *Veronica polita*

Arten verkar ganska vanlig på Öland på kultiverad gräsmark såsom i trädgårdar, på kyrkogårdar och p-platser men kan också hittas i åkrar. Den har endast utslagna, höglåga blommor vid solsken och är då lättast att hitta. Bladen är blanka och ganska vasst sågade i kanten. Tidigt på säsongen hittar vi den lättast enligt vår erfarenhet (mars-maj).

Den närstående arten luddveronika *V. opaca* verkar mer sällsynt på Öland. Bladen är inte så blanka och har grunda inskränningar i bladkanten och är mer trubbigt sågade (inte så vasst som på glansveronika). Formen på kapseln skiljer också, luddveronika har en kapsel som är dubbelt så bred som hög, hos glansveronika är kapseln knappt bredare än hög. Luddveronika växer i åkrar, trädgårdar och vi har även sett den senare under sommaren.

Förvildade lökväxter är ett problem på Öland där det mesta verkar kunna naturalisera sig.

Porslinshyacint *Puschkinia scilloides* sprider sig lätt. Den kan förväxlas med persisk blåstjärna *Scilla mischtschenkoana*. Den sistnämnda är mycket ovanlig som förvildad på Öland, den saknar bikrona (vilket porslinshyacint har) och blommor tidigare än denna.

Av de tre arter av vårstjärnor som finns (tidigare *Chionodoxa* numera *Scilla*) är vårstjärna *S. forbesii* den vanligaste. Den har en höglåga blomma med ganska stort område med vitt i centrum. Både liten vårstjärna *S. sardensis* och stor vårstjärna *S. luciliae* är betydligt mer ovanliga. Liten vårstjärna har ganska många, små och klarblåa blommor i sin klase och saknar nästan helt vitt centrum. Stor vårstjärna har oftast bara 1-2 blommor i klasen, blomman är stor och jämnt färgat i ljust blåviolett, det vita området är svagt markerat (om det alls finns). Ibland träffar man på bestånd som kan vara svåra att artbestämma, kanske kan detta vara hybrider mellan arterna?

Tidig blåstjärna *S. bifolia* blommar på Öland tidigast av alla *Scilla*-arter. Blomman har ganska smala kalkblad och ståndarknapparna är blåa. Där du hittar arten och det finns någon art av vårstjärna i närheten kan det löna sig att leta efter hybriden hybridvårstjärna *S. x allenii*. (bild

sid. 95 i Smålandsfloras växtförteckning). Den uppstår som hybrid mellan *S. sardensis* och *S. bifolia*. Den varierar i utseende, möjligen beroende på att den kan uppstå som hybrid med andra vårstjärnor. Kanske kan också *S. forbesii* bilda hybrid med *S. bifolia*, detta verkar inte vara utrett ännu.

Rysk blåstjärna *S. siberica* är mycket vanlig som naturaliserad, ibland kan den vara vitblommig.

Den senblommande arten tuvig blåstjärna *S. amoena* är mycket ovanlig som förvildad på Öland.

Vårkrokus *Crocus vernus* blommar senast av de vårbloppande krokusarna. Blomfärgen kan variera från vitt-mörkt lila, ibland kan den ha vita kalkblad med lila strimmor. Blomman är påfallande stor och bladen ganska breda. Den förvildas ibland och vi har sett den i några rika bestånd i betesmarker.

Gullkrokus *C. x stellaris* kan inte bilda frö och har därför svårare att sprida sig. Den är odlad sedan länge och kalkbladen är klart gyllengula. Den ses oftast som utkast i enstaka exemplar eller som kvarstående.

Snökrokus *C. tommasinianus* blommar tidigt. Den är ganska späd, kalkbladen är vitaktiga på utsidan, den verkar kunna sprida sig relativt lätt. Vi har sett arten rikligt spridd i tät grässvål på några kyrkogårdar. Kalkbladen är blekt violetta,

Sedan finns några arter som inte är lätta att skilja, de saluförs ofta under namnet botanisk krokus.

Bägarkrokus *C. chrysanthus* finns i flera färgvarianter men vanligast är den blekgula sorten. Kalkbladen har en gråaktigt streckad utsida, bladen är smala. Den verkar inte förvildas speciellt ofta.

Blå bägarkrokus *C. biflorus* har bleklila blommor där kalkbladens utsida har en liknande teckning som hos bägarkrokus. Vi har sällan sett den förvildad.

Grekisk krokus *C. sieberi* har violetta kalkblad som är kraftigt orangefärgade nertill. Vi har aldrig sett den förvildad.

Snödroppar släktet *Galanthus*

Hemsida med bilder på snödroppar <http://www.bioimages.org.uk/HTML/T2996.HTM>

Vi har kännedom om tre arter på Öland.

Snödropp *G. nivalis* som är ganska vanlig på ön och kan vara kvarstående, vi har sett den vid ödetorp som stått obebodda i >100 år. Den kan ibland ha fyllda blommor f. *plenifolius*.

Bladen på snödropp är ganska smala och jämbreda (<10 mm breda) och matt grågröna till färgen. De inre kalkbladen har endast en grön fläck vid spetsen.

Turkisk snödropp *G. elwesii* blommar tidigt (nästan tidigare än *G. nivalis*), bladen är breda och matt grågröna (>15 mm breda). Den har oftast en grön fläck vid både spetsen och basen av de inre kalkbladen (*G. elwesii* var. *elwesii*), fläckarna kan ibland sammanflyta. Vissa bestånd har bara en grön fläck mot spetsen av kalkbladen (*G. elwesii* var. *monostictus*).

Grön snödropp *G. woronowii* skiljs på att bladen är breda och glänsande gröna på ovensidan. Den har inre kalkblad med en grön fläck endast mot spetsen.

Veckad snödropp *G. plicatus* är inte känd från Öland men liknar *G. nivalis*. Bladkanterna är utåtrullade, arten skulle kunna gömma sig någonstans på Öland.

Snöklocka *Leucojum vernum* är påträffad som förvildad vid några tillfällen på Öland.

Till sist några ord om släktet gamsrötter *Doronicum*

Artikel om släktet *Doronicum* av Thomas Karlsson finns i SBT 1985 häfte 2 sid. 73-78 där fyra arter beskrivs med bestämningsnyckel. Alla fyra arterna är kända från Öland och ses

relativt ofta. Endast balkangemsrot *D. columnae* och gemsrot *D. orientale* är vanliga som utkast eller kvarstående.

Balkangemsrot *D. columnae* kommer tidigt på säsongen. Den saknar utlöpare och har därför ett tuvigt växtsätt. Basalbladet är grovt tandat och har en bred och djup inskärning vid bladskaftet.

Gemsrot *D. orientale* är mer storväxt än balkangemsrot. Den har utlöpare. Basalbladen är relativt stora, inskärningen vid bladskaftet är grund och vid.

Stor gemsrot *D. plantagineum* liknar *D. orientale* och har också utlöpare. Den har basalblad som nästan är helbräddade, de har endast en svag inbuktning vid bladskaftet.

Klostergemsrot *D. pardalianches* är påtagligt mer hårig än de övriga arterna, den har också utlöpare. Arten har ofta fler blomkorgar än de övriga gemsrötterna (5-12) som också är något mindre (3,5-5 cm). Basalbladen är fint tandade, hjärtlika och med en mycket smal inskärning. Den blommar senare än de andra arterna.

Nyckel efter Thomas Karlsson

1 Rhizom jämntjock, med rötter utefter hela sin längd;

basalbladens veck utan hårtofsar

D. columnae

- Rhizom utlöparartade, smala, utan rötter, förtjockade där blad och bladskaft utgår och där rotförsedda; basalbladens veck med tydliga hårtofsar

2

2 Basalblad utpräglat hjärtlika med mycket

smal inskärning vid skaftet

D. pardalianches

- Basalblad äggrunda eller hjärtlika med vid inskärning vid skaftet

3

3 Alla basalblad hjärtlika

D. orientale

- De flesta eller alla basalblad äggrunda

D. plantagineum

Ulla-Britt Andersson & Thomas Gunnarsson